

CZERWONA LISTA SIEDLISK PRZYRODNICZYCH POLSKI – RECENZJA

JOANNA KORZENIAK
JOANNA PERZANOWSKA

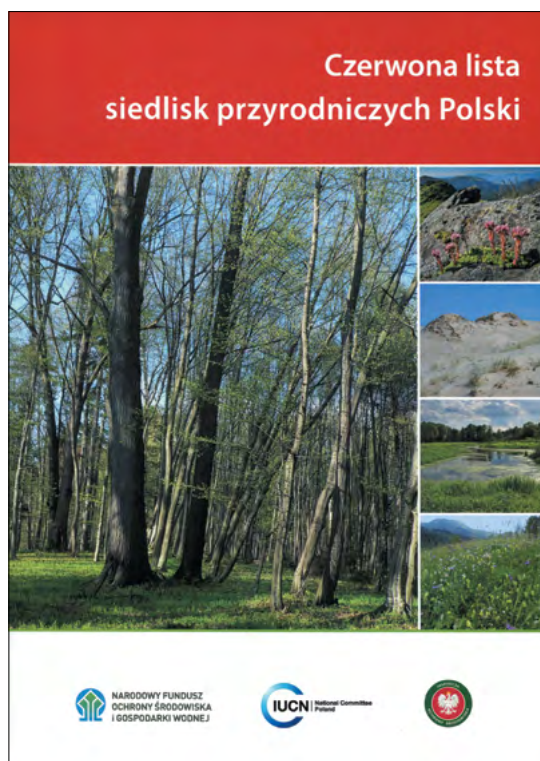
Korzeniak J., Perzanowska J., Cieśla A., Gawryś R., Kolada A. (red.). 2025. Czerwona lista siedlisk przyrodniczych Polski. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Kraków-Sękocin Stary-Warszawa, 238 stron, format A4. ISBN 978-83-61191-07-0

Instytutu Ochrony Przyrody PAN – Joanna Korzeniak i Joanna Perzanowska. Zespół autorski liczy 52 osoby.

Zasadniczą część publikacji stanowi przegląd siedlisk przyrodniczych, uporządkowanych według kodów z załącznika I Dyrektywy siedliskowej. Jako pierwsze w monografii wymienione są siedliska morskie i nadmorskie (19), a potem kolejno wodne i nadwodne (10), zaroślowe (7), łąkowe i murawowe (13), torfowiskowe i źródliskowe (7), naskalne i jaskinie (8) oraz na końcu siedliska leśne (17). Prezentacja każdego siedliska obejmuje następujące elementy: nazwa polska z odpowiednikiem w jęz. angielskim; status zagrożenia wraz z uzasadnieniem; definicja stanu utraty siedliska; mapa z oceną stanu ochrony siedliska w Unii Europejskiej (oprócz siedlisk morskich); opis i mapa rozmieszczenia siedliska w Polsce; identyfikatory fitosocjologiczne i opis siedliska (charakterystyka cech biotycznych, jak typowe elementy flory i fauny, oraz abiotycznych); stan ochrony; najbardziej istotne informacje na temat zagrożeń i ochrony. Opis zamyka krótkie podsumowanie w języku angielskim.

Tekst jest bogato zilustrowany licznymi fotografiami siedlisk i reprezentatywnych dla nich gatunków roślin.

1 | Bór bagienny na Pustej Polanie – siedlisko zagrożone 91D0
fot. Joanna Perzanowska

Z końcem 2025 roku ukazała się **Czerwona lista siedlisk przyrodniczych Polski** – pierwsze tego typu opracowanie dotyczące stanu zagrożenia wszystkich siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I Dyrektywy siedliskowej, występujących w naszym kraju. Monografia została wydana przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ), a w gronie pięciorga redaktorów znalazły się dwie pracowniczki

2 | Gołoborze krzemianowe na Twarogach w Gorcach
– narażone siedlisko naskalne 8150
fot. Joanna Perzanowska

W części wstępnej przedstawiono metodykę i procedury oceny stanu zagrożenia siedlisk przyrodniczych w Polsce, najważniejsze źródła danych oraz podsumowanie wyników.

Opracowanie zaopatrzone w dwa załączniki. W pierwszym z nich szczegółowo opisano system kryteriów wykorzystanych do szacowania stopnia zagrożenia siedlisk i podano wartości progowe dla poszczególnych kategorii zagrożenia. Drugi załącznik to zestawienie podstawowych informacji, które posłużyły do oceny ryzyka zaniku każdego z siedlisk, jak: aktualnie zajmowana powierzchnia i trend jej zmian, oszacowanie spadku jakości siedliska, obejmujące ocenę przestrzennego zakresu degradacji i nasilenia degradacji w skali 1–5 oraz aktualny trend spadku jakości siedliska. Załącznik ten zawiera również kategorię zagrożenia określoną dla każdego z pięciu kryteriów oraz ogólny status zagrożenia danego siedliska w Polsce.

Status zagrożenia siedlisk został opracowany z zastosowaniem metodyki Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN) dla ekosystemów. Spośród 81 siedlisk przyrodniczych **aż 57 (70%) jest zagrożonych zanikiem, w tym 12 jest krytycznie zagrożonych (CR)**, 28 zagrożonych (EN), a 17 narażonych (VU). Do najbardziej zagrożonych siedlisk w Polsce należą torfowiska i siedliska nadmorskie, w tym solniska i słone łąki.

Czerwona lista, zawierająca oceny ryzyka utraty poszczególnych siedlisk, może i powinna być wykorzystywana w pla-

nowaniu działań ochronnych, a zwłaszcza w ustalaniu priorytetów ochrony. Stanowi również cenne źródło informacji dla wszystkich zainteresowanych tematem różnorodności biologicznej i ochrony przyrody w Polsce.

Czerwona lista siedlisk przyrodniczych Polski została objęta patronatem Polskiego Komitetu Krajowego IUCN i zarekomendowana do stosowania w praktyce ochrony przyrody w naszym kraju. Publikacja nie jest dostępna w sprzedaży detalicznej, ale została umieszczona na stronie GIOŚ: https://siedliska.gios.gov.pl/images/pliki_pdf/publikacje/Raporty%20i%20eksperytyzy/Czerwona_lista_siedlisk_przyrodniczych_2025.pdf.

Joanna Korzeniak

Joanna Perzanowska

korzeniak@iop.krakow.pl

perzanowska@iop.krakow.pl

Instytut Ochrony Przyrody

Polskiej Akademii Nauk

al. Adama Mickiewicza 33, 31–120 Kraków